

Gripande dokument om polio

Christian Richette, red. **Poliominnen**. Polioskadade skriver om sitt liv och sitt arbete. 233 sidor. Stockholm: Nordiska museets förlag, 1996. Pris ca 145 kr. ISBN 91-7108-390-1.

Recensent: professor Olle Höök, rehabiliteringskliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

I Nordiska museets serie »Svenska folket berättar» publiceras människors egna skildringar av erfarenheter, kunskaper och värderingar.

Materialet till »Poliominnen» har samlats in i ett nära samarbete mellan Riksförbundet för trafik- och polioskadade (RTP) och Nordiska museet.

Under 1930-, 40- och 50-talen gick stora polioepidemier i Europa och Nordamerika. Under denna tid inträffade en förändring i polions mönster. Från att tidigare nästan enbart ha drabbat barn, insjuknade nu människor allt högre upp i åldrarna. Årligen insjuknade många tusen i polio här i landet.

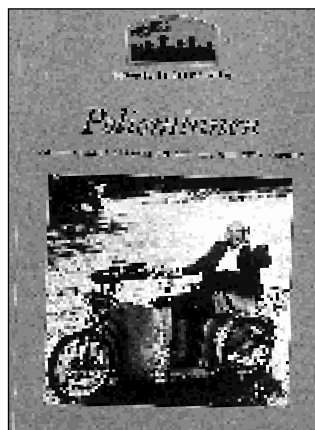
Resultat av en pristävling

I samarbete mellan RTP och Nordiska museet inbjöds år 1993 företrädare för polioliäkare och polioskadade. Genom en pristävling försökte man få så många som möjligt av dessa att skriva ner sina poliominnen. Av de närmare 2 000 bidrag som kom in utvaldes berättelserna från tolv kvinnor och män att ingå i boken.

De berättar här om den sjukdom som så radikalt förändrade deras liv och också om omgivningens reaktioner och fördomar gentemot handikappade. De tolv personernas livshistorier är alla både intressanta och mycket välskrivna. Livsgnistorna sprakar och lyser.

Medicinhistoriska inslag

På denna tid hade vi tillgång till epidemisjukhus, vanförestanstalter och några arbetsträningsskolor för handikappade, men mycket mer var det inte. I berättelserna får vi lära känna anhöriga och medpatienter, levnadsförhållanden och dåtida livsmiljöer, men också sjukhusadministratörer, sjukkasfolk, läkare och rektorer på vanförestanstalter, som får både

ros och ris. Som en röd tråd går genom de flesta av dessa berättelser den sega beslutsamheten att inte ge upp.

Berör senpoliosymtom

Vi får i boken också höra många tala om sina s k »senpoliosymtom», dvs att förlamningssymtomen som under många år varit stationära nu i högre åldrar åter börjar öka. Inte minst här i landet har dessa symtom under senare år noggrant studerats för att försöka få fram de bästa möjliga behandlingsmetoderna.

Boken utgör ett mänskligt gripande dokument, och den är också medicinhistoriskt utomordentligt intressant. •

Läsvärd bok baserad på lång terapeutisk erfarenhet

Eva Hedlund. **Sexuellt utnyttjad. Om terapin efteråt**. 151 sidor. Stockholm: Carlsons Bokförlag, 1996. Pris ca 210 kr. ISBN 91-7203-049-6.

Recensent: docent Carl Göran Svedin, överläkare, BUP-Elefanten, Linköping.

Författaren Eva Hedlund är legitimerad psykoterapeut och hedersdoktor i socialt arbete vid Stockholms universitet. Eva Hedlund kan med fog sägas tillhöra veteranerna i Sverige då det gäller att arbeta med vuxna och de problem som uppstått som en följd av sexuella övergrepp. Den långa erfarenheten har kommit till ut-

NYA BÖCKER

tryck också i tidigare böcker och medverkan i statliga utredningar.

Boken innehåller tolv kapitel och berör viktiga psykoterapeutiska områden då det gäller att arbeta med sexuellt traumatiserade kvinnor. I de inledande kapitlen beskrivs det tidiga bemötandet, innebörden och förståelsen för vad ett sexuellt trauma åstadkommer i anpassningsmönster. I kapitel 5 och 6 beskrivs tema för terapi och fördelar med fokuserad individuell korttidsterapi (10–20 samtal) och fördelar med grupperapi. I kapitel 8 beskrivs de känslor som terapier med utsatta kvinnor kan väcka hos terapeuten. I de efterföljande kapitlen beskrivs hur promiskuitet/oförmåga till att ha sex samt den hos offret för ett sexuellt övergrepp så framträdande känslan av skam uppstår och hur den skiljer sig från skuld. I kapitel 11 poängteras behovet av att kunna minnas, och den så aktuella debatten om falska minnen belyses.

Balans på slak lina

Boken präglas av två genomgående drag, nämligen lång personlig professionell erfarenhet hos författaren och en balans i framställningen. Detta framgår inte minst i det mycket viktiga avsnittet om terapeutens roll, förhållningssätt och känslor. Att bedriva terapi med människor som utsatts för sexuella övergrepp är kanske det svåraste som finns, då det ofta och återkommande i terapierna är som att balansera på slak lina eller gå på nattgammal is. I det arbetet är klientens tillit till terapeuten och känslan av att vara trodd viktiga förutsättningar. Behovet av lång terapeutisk erfarenhet, öppenhet för att erkänna egna känslor och vilken betydelse dessa kan ha i terapin beskrivs på ett mycket belysande sätt, så att dessutom behovet av regelbunden handledning framstår som en självklarhet.

Uppmuntrande är också erfarenheten att en fokuserad korttidsterapi kan hjälpa kvinnorna till ett första steg på vägen mot bättre förståelse, färre symtom och ett bättre fungerande i relationer och arbete.

Värdefullt om minnets betydelse

Ett annat särskilt värdefullt avsnitt är det om minnets betydelse

för den terapeutiska processen och minnets bräcklighet. Att förstå att den juridiska processens behov av det objektiva sanna är något annat än terapins förutsättningar att arbeta utifrån klientens subjektiva sanning. Detta belyses tydligt. Samtidigt beklagar författaren liksom undertecknad den polarisering som ofta råder mellan experimentell minnesforskning och terapeuter. Genom att likna terapin vid ett forskningsarbete mellan terapeut och patient understryks terapeutens uppgift att i första hand inte avgöra vad som är sant i en objektiv mening utan att hjälpa patienten verbalisera, undersöka och känna.

En bra bild av god psykoterapi

Boken kan varmt rekommenderas till alla som arbetar med psykoterapi och närbesläktade områden, t ex socialsekreterare, men också till dem som idag kritiserar terapeuter för att otillbörligt påverka klienter eller »inplantera» falska minnen om sexuella övergrepp. Författaren ger genom sin balanserade hållning en bra bild av vad det innebär att bedriva en god psykoterapi baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet. •

Kan du anmäla läromedel på CD-ROM?

Allt fler förlag ger nu ut medicinska läromedel på CD-ROM, ofta parallellt med publicering i bokform. Läkartidningen kommer framöver att anmäla sådana produkter, och vi vill därför ha kontakt med fler anmälare som har tillräcklig erfarenhet av tekniken – och givetvis tillräcklig kompetens inom respektive specialitet – för att kunna anmäla CD-ROM-produktioner.

Även om vi i förlagskataloger etc fortlopande söker efter nya intressanta produktioner, välkomnar vi tips om sådana nya verk.

Anmäl intresse genom att skriva några rader till bokredaktör Yngve Karlsson, Läkartidningen, Box 5603, 114 86 Stockholm.